

Dřív svatokrádež, dnes příležitost

Miloš Balabán

Ekonomická a finanční krize nedopadá pouze na naši armádu, která musí škrtnat miliardy ve svém rozpočtu a šetřit, kde se dá, hlavně na lidech. Nedobrovolná „odtučňovací“ kůra ale čeká i další armády Severoatlantické aliance, včetně americké a německé. Diskuse o navyšování vojenských rozpočtů je takřkajíc u ledu a málokoho z politiků dnes zajímá, že 2% HDP (což je v NATO považováno za optimální výši) dává na vojenský rozpočet jen pět z 28 členů NATO.

Krize ale možná nutí podívat se jinak na celkovou roli NATO v globální bezpečnosti. Představy o NATO jako o globálním expedičním sboru, který by zasahoval všude, kde to bude potřeba pro zajištění globální nebo i regionální bezpečnosti narazily na reálné zdrojové stropy. Varující je americká zkušenost: pouze dvě lokální války v Iráku a v Afghánistánu vyčerpávají americký rozpočet i pozemní síly americké armády. Výsledek obou operací je přitom krajně nejistý. Nepřekvapí proto, že se v expertní a politické diskusi o Nové strategické koncepci NATO, která má být přijata na summitu v Lisabonu už v listopadu, objevují názory, že aliance má být primárně obrannou organizací euroatlantického společenství a nikoliv jakýmsi „globálním četníkem“, či ochráncem svobodného světa. Do popředí se tak dostávají i jiné formy toho jak zajišťovat bezpečnost: export „dobrého vládnutí“, rozvojová a humanitární pomoc, větší podpora a spolupráce s OSN a dalšími mezinárodními a regionálními organizacemi. Tváří v tvář častějším přírodním katastrofám jsou na místě diskuse v NATO i EU o zřízení jednotek „rychlé reakce“, které by mohly zasahovat při likvidaci jejích následků. Třeba nyní v Pákistánu by to reputaci NATO a Západu pomohlo více než cokoliv jiného.

I v Česku nás čeká debata o budoucnosti naší bezpečnosti a armády, ministr obrany Alexandr Vondra ohlásil vypracování Bílé knihy o obraně i když by před ní měla být vypracována nová verze Bezpečnostní strategie ČR. Skutečně ale potřebujeme vypracování jasné vize o zajištění naší bezpečnosti i v delším časovém horizontu.

V expertních diskusích by neměl zapadnout žádný názor, který může státní kase ušetřit do budoucna miliardy korun. Antonín Rašek v Právu uvedl zkušenost 18 let starou - z roku 1992, kdy byl vypracován návrh na vybudování 25 tisícové profesionální armády. Po desítkách miliard doslova vyhozených oknem jsme se jí dočkali až o 13 let později. Nabízím také jeden: nebudeme mít v Bruselu za 18 let s cílem zefektivnit výdaje na obranu EU jedno ministerstvo obrany a generální štáb s jednotnou evropskou armádou a s jednotnou akviziční politikou místo 27 (nebo více) ministerstev obrany v každé členské zemi unie? Nemělo by se z tohoto úhlu pohledu třeba uvažovat o budoucnosti našeho, dnes relativně malého, stíhacího letectva? Nepředstavitelné? Možná. Nezapomínejme ale, že dnes již vážně diskutujeme o rušení našich ambasad ve světě s tím, že je mohou nahradit zastoupení EU působící v rámci Evropské služby vnější akce. Ještě před deseti lety to možná tušila jen hrstka zasvěcených.

(autor vede Středisko bezpečnostní politiky Centra pro sociální a ekonomické strategie FSV UK)